S.U.G. College of Education, Vasna, Ahmedabad

Semester-3

EPC-3

ICTની વિવેચનાત્મક સમજ

Dr. Darshana M. Patel

એકમ:૩ અધ્યાપનમાં આઈસીટીના વર્તમાન પ્રવાહો

૩.1 ઈ–લર્નિંગ, એમ-લર્નિંગ

- અર્થ :
- ઇ એટલે ઈલેક્ટ્રોનિક અને લર્નિંગ એટલે અધ્યયન
- Electronic device જેવાં કે કમ્પુટર અથવા મોબાઈલ ફોનનો ઉપયોગ કરીને Online Education પ્રાપ્ત કરે છે .
- ઇ-લર્નિંગ એક online learning system છે.
- e-learning શબ્દ ઇ. સ 1999 માં Los Angeles માં CBT System Seminar માં પ્રયોગ કરવામાં આવ્યો હતો .
- ત્યારે internet અને electronic devices મોટાભાગના લોકો પાસે ન હતા.

- Oxford dictionary અનુસાર –

“ ઈલેક્ટ્રોનિક મીડિયા વિશેષત : ઈન્ટરનેટ દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતા શિક્ષણને ઈ- લર્નિંગ કહેવામાં આવે છે. ”

ઈ –લર્નિંગના પ્રકાર

Synchronous (સિન્ક્રોનસ લર્નિંગ)

- એક જ સમયમાં 'Learner & instructor(શિક્ષક –વિદ્યાર્થી)અલગ અલગ જગ્યાએથી same time એક બીજા સાથે interaction(આંતરક્રિયા) કરે છે.
- આને real time learning પણ કહેવામાં આવે છે .

Asynchronous (અસિન્ક્રોનસ લર્નિંગ)

- Learner & instructor વચ્ચે 'એક સમયમાં ' interact કરવાનો concept નથી.
- શિક્ષક અને વિદ્યાર્થી અલગ અલગ જગ્યાએથી જુદા જુદા સમયે આંતરક્રિયા કરે છે .

Synchronous

- Video Conferencing
- live chat
- virtual class room
- webinars

Google Meet

Asynchronous

- Online course
- blogs
- websites
- video tutorials
- e-books
- forums

Online Learning Resources

- Google
- You tube
- Unacademy
- Udemy
- Edx
- Byju’s
- Coursera
- Li nkedin Learning

unacademy

BYJU'S
THE LEARNING APP

Udemy

E-learning નાં ફાયદા

- Offline સંસાધનોની કમી પૂર્ણ કરે છે.
- ૨૪*૭ ઉપલબ્ધ (સમયનું બંધન નથી)
- પર્યાવરણને ફાયદો થાય.
- Learning resource પોતાની પસંદગીના (પોતાની ગતિએ શીખે)
- આવશ્યક અને રસ અનુસાર શિક્ષણ
- ભૌગોલિક મર્યાદાઓ દૂર થાય
- કમ્પ્યુટર અને ઈન્ટરનેટનાં ઉપયોગનાં કૌશલ્યમાં વધારો થાય
- Flexible
- પરીક્ષણો online કરવાથી શિક્ષકનું કાર્ય ઓછું થાય
- સંકલ્પના વધુ સ્પષ્ટ બને
- પરિવહન ખર્ચ ઓછો થાય

E-learning ની મર્યાદાઓ

- નિયંત્રણનો અભાવ
- ટેકનોલોજી આધારિત (આર્થિક રોકાણ કરવું પડે)
- શિક્ષક-વિદ્યાર્થી વચ્ચે સંવાદ નહિવત
- વ્યાવહારિક કાર્ય નહિવત
- સંસાધન અસંગતતા
- દિવ્યાંગો માટે ઓછું ઉપયોગી
- સામાજિકતાની ભાવનાનો વિકાસ ઓછો થાય

M- learning

એમ –લર્નિંગ એટલે મોબાઈલ દ્વારા અધ્યયન

- Mobile Learning

Educational app download કરીને શિક્ષણ મેળવે તો M- learning કહેવામાં આવે છે.

વિટંર અનુસાર-

" શિક્ષણ સંબંધિત વિષયવસ્તુ વ્યક્તિગત યંત્રો દ્વારા પ્રાપ્ત કરવાની યોગ્યતાને M- learning કહેવામાં આવે છે. "

M- learning ના લાભ

- સમય, સ્થળનું બંધન નથી
- મુસાફરી દરમિયાન પણ શિક્ષણ પ્રાપ્ત થઇ શકે
- વિધાર્થી સ્વયં શિક્ષણ કરી શકે
- વિધાર્થીઓમાં સહકારની ભાવના વિકસે
- શિક્ષણને સુરક્ષિત કરી શકાય
- Exam Material Provide કરી શકાય

M- learning નાં દોષ

- પ્રમાણિકતાનો અભાવ
- સમયનો બગાડ
- સાધનની મર્યાદા
- Practical lesson માટે પ્રયોગશાળાની સુવિધા નથી
- નકલને પ્રોત્સાહન